

Financieel verslag van het Bestuur en Jaarrekening 2019

N V V E - Postbus 75331 - 1070 AH Amsterdam

Inhoudsopgave

1 Financieel verslag van het bestuur ..... - 3 -
1.1 Algemeen ..... - 3 -
1.2 Doelstelling ..... - 3 -
1.3 Resultaat ..... - 3 -
1.4 Toekomstig financieel beleid ..... - 4 -
1.5 Samenstelling Raad van Toezicht en Raad van Bestuur ..... - 5 -
2 Jaarrekening ..... - 7 -
2.1 Balans per 31 december 2019 ..... - 7 -
2.2 Staat van baten en lasten over 2019 ..... - 8 -
2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling ..... - 9 -
1 2.3.1 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening ..... - 9 -
2 2.3.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva ..... - 9 -
3 2.3.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat ..... - 10 -
2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2019 ..... - 11 -
4 2.4.1 Immateriële Vaste Activa ..... - 11 -
5 2.4.3 Materiële Vaste Activa ..... - 12 -
6 2.4.4 Vlottende activa ..... - 13 -
7 2.4.5 Eigen Vermogen ..... - 13 -
8 2.4.5 Kortlopende schulden ..... - 15 -
2.5 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen ..... - 16 -
9 2.5.1 Resultaatbestemming ..... - 16 -
2.6 Werknemers en vrijwillige medewerkers ..... - 16 -
2.7 Toelichting op de resultatenrekening over 2019 ..... - 17 -
10 2.7.1 Baten ..... - 17 -
11 2.7.2 Lasten ..... - 18 -
3 Overige gegevens ..... - 19 -
3.1. Statutaire bepaling omtrent resultaatbestemming ..... - 19 -
3.2. Controle verklaring van de accountant ..... - 20 -
4 Bijlagen ..... - 24 -
4.1 Bijlage Meerjarenoverzicht ..... - 24 -

1 Financieel verslag van het bestuur

1.1 Algemeen

De jaarrekening 2019 is samengesteld door het bureau van de NVVE, de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde, onder verantwoordelijkheid van de raad van bestuur.
De controle van de jaarrekening is verricht door BDO Audit & Assurances BV te Amstelveen en de controleverklaring is opgenomen in hoofdstuk 3.2.

1.2 Doelstelling

1. De vereniging heeft ten doel:
   a. Het bevorderen van een zo breed mogelijke toepassing en maatschappelijke acceptatie van de bestaande wettelijke mogelijkheden van een vrijwillig levenseinde;
   b. Het bevorderen van de maatschappelijke aanvaarding en de juridische regeling van een vrijwillig levenseinde in situaties die niet onder de bestaande wettelijke mogelijkheden vallen;
   c. Het streven naar de erkenning van de keuze voor een vrijwillig levenseinde en de hulp daarbij als een mensenrecht, alles in de ruimste zin van het woord.
2. De vereniging tracht haar doel te bereiken door:
   a. Het uitdragen van het gedachtegoed van de vereniging zoals dit aansluit bij bovengemelde doelstelling;
   b. Het geven van voorlichting, het doen van onderzoek en het uitvoeren van opiniepeilingen;
   c. Het uitgeven van wilsverklaringen alsmede het bevorderen van het gebruik daarvan;
   d. Voor zover het wettelijk is toegestaan: het bieden van informatie, steun en hulp bij beëindiging van leven en de vraagstukken die daardoor worden opgeroepen, door aan de vereniging verbonden werknemers en/of vrijwilligers;
   e. Het uitgeven van studies en publicaties;
   f. Het actief behartigen van de belangen van de vereniging door het nadrukkelijk onder de aandacht brengen daarvan bij de daarvoor in aanmerking komende organisaties;
   g. Het geven van juridisch advies;
   h. Het bewerkstelligen en onderhouden van internationale contacten, alsook door middel van andere wettige middelen.

1.3 Resultaat

De totale baten komen 1,5% lager uit dan begroot. Dit valt grotendeels toe te schrijven aan minder opbrengsten van legaten en erfstellingen. Wat verder opvalt is dat de omzet van wilsverklaringen 45% hoger uitvalt dan verwacht. De totale lasten zijn met 5% gestegen en met name, zoals ook toegelicht onder 2.7.2., zijn dat de uitgaven van CRM en ICT kosten.
De exploitatie over 2019 wordt afgesloten met een tekort van € 864.305.De Raad van Bestuur stelt voor dit resultaat te verwerken in het Eigen Vermogen. Het vermogen bestaat uit de onderdelen Continuïteitsreserve, Bestemmingsreserves en Algemene reserve. De laatste post is vrij besteedbaar binnen de doelstelling van de vereniging. Op de eindbalans in de jaarrekening is deze keuze reeds verwerkt.

Samenvatting Staat van baten en lasten over 2019				
(x € 1.000)				
Baten	**Resultaat 2019**	**Begroting 2019**	**Resultaat 2018**	**Begroting 2020**
Ontvangsten van leden	3.110	3.032	3.047	3.530
Legaten en erfstellingen	114	300	858	150
Overige baten	277	220	264	250
Totaal baten	3.501	3.552	4.170	3.930
Lasten				
Personeelskosten	1.934	1.928	2.021	2.108
Communicatiekosten	584	690	427	834
Relevant	375	410	383	380
Dienstverlening leden	68	110	86	85
Inkoop wilsverklaringen	63	54	63	64
Bureaukosten	742	606	623	682
Verenigingskosten	447	344	537	422
NVVE Fonds	153	26	115	179
Totaal lasten	4.365	4.168	4.254	4.753
Saldo	-864	-616	-85	-823
Uit bestemmingsreserve	0	166	0	287
Resultaat	-864	-450	-85	-536
Bestemming resultaat				
Mutatie overige bestemmingsreserves	-212	-140	-173	-287
Mutatie bestemmingsreserve NVVE Fonds	-130	-26	89	0
Onttrekking continuïteitsreserve	-539		38	0
Dotatie algemene reserve	17		-38	0
	-864	-166	-85	-287

1.4 Toekomstig financieel beleid

- De raad van bestuur signaleert op het punt van risicomanagement een aantal uitdagende onderwerpen. Het beleid is er op gericht om de reguliere baten en de reguliere lasten van de vereniging in evenwicht te brengen. In de periode 2013 tot en met 2018 werd het exploitatieresultaat door de ontvangst van legaten en erfstellingen telkens positief beïnvloed en dat vinden wij te risicovol. Er zijn maatregelen genomen om de balans van inkomsten en uitgaven weer te herstellen en niet meer afhankelijk te zijn van legaten. Vanaf 2020 zal de contributie worden verhoogd, we zullen meer zichtbaar zijn in de media en het aantal leden zal geleidelijk groeien. Ook is het vanaf dit jaar mogelijk om via de website makkelijker giften en donaties te schenken. Komend jaar wordt de nadruk gelegd op fondsenwerving zodat we meer structurele inkomsten kunnen genereren. In de ALV van december 2019 werd naast de begroting van 2020 vooruitgekeken naar de jaren 2021 tot en met 2023. Belangrijke doelstelling is om vanaf 2021, zonder rekening te houden met inkomsten uit legaten en erfstellingen, een positief exploitatie resultaat te realiseren. De tekorten uit de jaren 2019 en 2020 die ten laste van de reserves zijn gebracht, worden in de jaren daarna weer aangezuiverd.
- In het kader van het spreiden van vermogen over verscheidene banken zijn dit jaar bij van Lanschot Bankiers en Triodos Bank spaarrekeningen geopend.
- Een blijvend aandachtspunt is reputatie- en imagoschade als gevolg van negatieve publiciteit.

Coronavirus

Als gevolg van de uitbraak van het coronavirus heeft de overheid in maart 2020 diverse maatregelen getroffen. De NVVE heeft hier op gereageerd door vanaf 23 maart 2020 het kantoor te sluiten en alle medewerkers thuis te laten werken. Daarnaast zullen veel werkzaamheden zoals spreekuren, lezingen, presentaties, regio bijeenkomsten en evenementen voor onbepaalde tijd stopgezet worden. Ook de geplande campagne zal worden uitgesteld. Hoewel de totale financiële gevolgen nog niet te overzien zijn heeft de vereniging voldoende liquiditeit en is dermate solvabel dat het verlies kan worden opgevangen waardoor de continuïteit vooralsnog niet in gevaar komt.

1.5 Samenstelling Raad van Toezicht en Raad van Bestuur

De samenstelling is per einde 2019 als volgt:

Naam	Functie
Prof.mr. dr. M.J. Cohen	voorzitter Raad van Toezicht
Drs. Ph. E. Sutorius	vice-voorzitter Raad van Toezicht
Mr. B.L.M. Middeldorp	lid Raad van Toezicht
Drs. M.S. ten Doesschate	lid Raad van Toezicht
Prof. Dr. E.S. Houwaart	lid Raad van Toezicht
J.H. van der Geest	lid Raad van Toezicht
Drs. A.G. Wolbert	voorzitter Raad van Bestuur
D. Bosscher	lid Raad van Bestuur

1.6 Functies leden raad van toezicht

Naam en functie	Overige functies
Job Cohen Voorzitter	Mede-voorzitter OFL Overlegorgaan voor de Fysieke Leefomgeving Voorzitter Curatorium VNG Voorzitter Commissie Individuele Tegemoetkoming Slachtoffers WO II Transporten NS Voorzitter Stichting Ons Amsterdam Voorzitter Cedris *Brancheorganisatie voor sociale werkgelegenheid* Voorzitter Raad van Toezicht UAF Stichting voor Vluchteling-studenten Voorzitter Raad van Toezicht Vfonds *Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg* Voorzitter Raad van Toezicht Openbare Bibliotheek Amsterdam Voorzitter Amsterdams 4-5 mei comité Lid Politie Onderwijs Raad *Voorzitter Commissie Kennis en Onderzoek* Voorzitter Adviescommissie Grondrechten Functie-uitoefening Ambtenaren Voorzitter Stichting Co-Ex *Denktank voor preventie van radicalisering* Voorzitter Bart Tromp Stichting Voorzitter Stichting Cello Oeuvreprijs Voorzitter Bestuur Cappella Amsterdam Voorzitter Stichting MS Nederland
Flip Sutorius Vice-voorzitter	Huisarts in Hoed Overveen te Overveen SCEN arts Zuid-Kennemerland Lid Raad van Toezicht Expertisecentrum Euthanasie Huisartsopleider UvA
Barbara Middeldorp	LSA Advocaat (letselschade en gezondheidsrecht) BRAM advocaten

Lid	
Maarten ten Doesschate Lid	Penningmeester Stichting Buytentwist
Eddy Houwaart Lid en voorzitter NVVE Fonds	Emeritus Hoogleraar Medische Geschiedenis, Faculty Health, Medicine and Life Sciences, Universiteit Maastricht Lid Erfgoedcommissie Universiteit Maastricht Secretaris Stichting Historia Medicinae Docent masters programma History: Medical and Health Humanities Vrije Universiteit Amsterdam Voorzitter college van curatoren voor de bijzondere Leerstoel kwaliteit van de laatste levensfase en van sterven, Amsterdam UMC
Jos van der Geest Lid	Consulent Adviescentrum NVVE

1.7 Vaststelling

De Raad van Bestuur stelt voor het resultaat 2019 ten laste van het Eigen Vermogen van de vereniging te brengen. In het overzicht in de jaarrekening zijn de mutaties en toevoegingen aan de afzonderlijke bestemmingsreserves binnen het Eigen Vermogen reeds verwerkt.

Deze jaarrekening 2019 is opgesteld door de Raad van Bestuur op 31 maart 2020.
Zij wordt ter goedkeuring vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering van 6 juni 2020 in Amersfoort.

Namens, Amsterdam, 31 maart 2020

Prof.mr.dr.M.J.Cohen, voorzitter raad van toezicht .....

Drs. Ph.E. Sutorius, vice-voorzitter raad van toezicht .....

Mr. B.L.M. Middeldorp, lid raad van toezicht .....

Drs. M.S. ten Doesschate, lid raad van toezicht .....

Prof.dr. E.S. Houwaart, lid raad van toezicht .....

J.H.van der Geest, lid raad van toezicht .....

Drs. A.G Wolbert, voorzitter raad van bestuur .....

D.Bosscher, lid raad van bestuur .....

Het exemplaar van de jaarrekening met alle handtekeningen ligt op het bureau ter inzage.

2 Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2019

Activa			31-12-2019			31-12-2018
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA						
Software	Par 2.4		27.472			53.157
MATERIËLE VASTE ACTIVA						
Verbouwingen	Par 2.4	44.978			67.460	
Inventaris	Par 2.4	22.663			16.881	
Hardware	Par 2.4	13.633			2.211	
Materiële vaste activa			81.274			86.552
VLOTTENDE ACTIVA						
Vorderingen op leden	Par 2.4		22.109			15.667
Overige vorderingen	Par 2.4		128.386			132.888
Bankrekeningen	Par 2.4	160.242			175.010	
Spaarrekeningen	Par 2.4	3.261.405			3.998.212	
Liquide middelen			3.421.646			4.173.222
Totaal			**3.680.887**			**4.461.485**

Passiva			31-12-2019			31-12-2018
EIGEN VERMOGEN						
Continuïteitsreserve	Par 2.4	900.000			1.439.000	
Overige Bestemmingsreserves		*311.391*			*523.889*	
Bestemmingsreserve NVVE Fonds		*480.972*			*610.923*	
Totaal Bestemmingsreserves	Par 2.4	792.363			1.134.812	
Algemene reserve	Par 2.4	126.078			108.934	
Totaal Eigen Vermogen			1.818.441			2.682.747
KORTLOPENDE SCHULDEN						
Vooruitontvangen contributie	Par 2.4	1.448.376			1.401.099	
Crediteuren	Par 2.4	152.254			120.375	
Belastingen en sociale premies	Par 2.4	119.814			117.309	
Div. overlopende posten	Par 2.4	142.002			139.956	
			1.862.447			1.778.738
Totaal			**3.680.887**			**4.461.485**

2.2 Staat van baten en lasten over 2019

Baten	Resultaat 2019	Begroting 2019	Resultaat 2018
Ontvangsten van leden			
Contributies	3.023.069	2.972.000	2.971.479
Wilsverklaringen	86.567	60.000	75.978
	3.109.636	**3.032.000**	**3.047.457**
Overige baten			
Donaties en periodieke giften	244.805	200.000	222.704
Legaten en erfstellingen	114.221	300.000	857.685
Interest	1.770	10.000	6.640
Overige baten	30.420	10.000	35.095
	391.216	**520.000**	**1.122.124**
Totaal baten	**3.500.851**	**3.552.000**	**4.169.581**

Lasten			
Communicatiekosten	584.339	690.000	427.128
Relevant	374.554	410.000	383.336
Dienstverlening leden	68.097	110.000	85.772
Inkoop wilsverklaringen	63.161	54.000	62.641
Bureaukosten	741.581	606.000	622.724
Verenigingskosten	446.970	344.000	537.089
Personeelskosten	1.933.540	1.928.000	2.020.929
NVVE Fonds	152.914	26.000	114.813
Totaal lasten	**4.365.157**	**4.168.000**	**4.254.431**
Saldo baten en lasten	**-864.305**	**-616.000**	**-84.850**
Resultaat	-864.305	-616.000	-84.850

Bestemming resultaat			
Mutatie overige bestemmingsreserves	-212.498	-140.000	-173.416
Mutatie bestemmingsreserve NVVE Fonds	-129.951	-26.000	88.565
Onttrekking continuïteitsreserve	-539.000		37.500
Dotatie algemene reserve	17.144	0	-37.500
	-864.305	-166.000	-84.850

2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

2.3.1 ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De vereniging handelt onder de naam NVVE, Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde, gevestigd in Amsterdam en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Amsterdam onder nummer 40407122.
De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van de prijs van verkrijging of vervaardiging. Tenzij bij de grondslag voor een specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, met uitzondering van giften en legaten. Deze worden opgenomen in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum bekend zijn. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn 640 (Organisaties zonder winststreven) van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Continuïteit
De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vereniging. De organisatie heeft voldoende liquiditeit en is voldoende solvabel om het verlies in kader van de maatregelen van het coronavirus op te vangen en daarom komt de continuïteit vooralsnog niet in gevaar.

2.3.2 GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de bestede kosten, zoals nader in de toelichting op de balans is gespecificeerd.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de aanschafprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Vlottende activa
Vorderingen
De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordelingen.

Liquide middelen
De liquide middelen bestaan uit kasgelden en direct opeisbare tegoeden in rekening courant bij ING, ABN Amro, ASN (onderdeel van Volksbank NV, voorheen SNS Reaal), de Rabobank, van Lanschot en Triodos Bank.

Eigen Vermogen

Volgens artikel 19 lid 2 van de statuten zal bij ontbinding van de vereniging de bestemming van het batig saldo door de ledenvergadering worden bepaald. Deze bestemming dient in overeenstemming te zijn met het doel van de vereniging.

Het Eigen Vermogen van de vereniging bestaat uit de onderdelen: continuïteitsreserve, bestemmingsreserves, en algemene reserve.

Continuïteitsreserve

Dit is de buffer die bij een financieel gezonde organisatie aanwezig moet zijn om bij tegenslagen de uitgaven in geleidelijk tempo aan te passen.

De hoogte van de continuïteitsreserve is dit jaar opnieuw bepaald en, in overleg met de accountant en met goedkeuring van de Raad van Toezicht, heeft dat geresulteerd in een mutatie van 539.000 ten laste van deze reserve en ten gunste van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve is het deel van het vermogen waar de vereniging een concrete bestemming aan heeft gegeven. Dit deel kan ingezet worden voor de benoemde activiteiten.

Bestemmingsreserve NVVE Fonds

In het NVVE Fonds komen bedragen die via legaten en erfstellingen aan de vereniging worden geschonken. Vanuit dit fonds worden wetenschappelijke onderzoeken gehonoreerd die betrekking hebben op het levenseinde. Het fonds heeft een eigen adviescommissie en reglement. Honorering van aanvragen genereert aandacht in de media door acties van Communicatie. Het fonds is ter bevordering van (wetenschappelijke) kennis rond bestaande praktijken, vormen van hulpverlening, beleving en perceptie van levenseinde en daarbij geleverde of ontbrekende steun, (sub)culturen en levenseinde. Dit alles opdat het publieke debat goed geïnformeerd kan plaatsvinden.

Algemene reserve

De algemene reserve is het restbedrag dat vrij besteedbaar is binnen de doelstellingen van de vereniging.

Kortlopende schulden

Vooruit ontvangen contributie.

Deze post bestaat uit ontvangen contributie in het huidige boekjaar die betrekking heeft op het volgende boekjaar. De contributie wordt recht evenredig verdeeld over twaalf maanden vanaf het tijdstip van facturering.

Overige schulden en overlopende passiva

De overige schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. De kortlopende schulden betreffen schulden met een looptijd korter dan 1 jaar.

Langlopende schulden

De vereniging heeft geen langlopende schulden.

2.3.3 GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de verkregen baten en de kosten en overige lasten over het jaar, gewaardeerd op nominale waarde.

Baten

Baten uit hoofde van contributies van leden en verstrekkingen en diensten aan leden worden in aanmerking genomen in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Giften en legaten worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang ervan betrouwbaar is vast te stellen. Dat is in vrijwel alle gevallen in het jaar waarin deze daadwerkelijk worden ontvangen (kasbasis). De rentebaten en overige inkomsten worden in aanmerking genomen in het boekjaar waar zij betrekking op hebben.

Lasten

Lasten die hun oorsprong hebben in het boekjaar worden in aanmerking genomen zodra zij verschuldigd zijn dan wel voorzienbaar zijn.
Algemene lasten zoals personeelskosten en huisvesting worden alle vermeld onder de posten personeelskosten en bureaukosten. Onder de overige activiteiten worden de lasten vermeld die direct aan deze activiteiten zijn toe te kennen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële en immateriële vaste activa worden berekend als vaste percentages van de aanschafwaarde op basis van de verwachte economische levensduur: verbouwingen en inventaris vijf tot tien jaar, hardware en software en website drie jaar.

Belastingen

De vereniging is niet belastingplichtig over het resultaat. Met belastingen over het resultaat is daarom geen rekening gehouden. De vereniging kent vanaf 2018 alleen nog de wilsverklaring die als activiteit onder de omzetbelasting valt. (daarvoor vielen de penningen ook onder dit belastingregime). Omdat in 2017 de uitgifte van penningen werd overgedragen aan de Patiëntenfederatie is na overleg met de Belastingdienst besloten om voortaan jaarlijks aangifte te doen. Over de baten wordt in het algemeen geen BTW in rekening gebracht en de BTW op ontvangen rekeningen wordt bij de betreffende kostensoort in aanmerking genomen.
De vereniging is ANBI-erkend (registratienummer 2946099) waardoor zij geen belasting betaalt over legaten. Voor de leden c.q. donateurs vormen giften een aftrekpost bij de inkomstenbelasting. Deze status vereist onder meer dat de vereniging minimaal 90% van de lasten binnen haar doelstelling besteedt. In de praktijk van de NVVE geldt dat voor vrijwel alle lasten.

2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2019

2.4.1 IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Mutatie overzicht Immateriële vaste activa	Software
Stand per 1 januari 2019	
Aanschafwaarde	290.169
Cumulatieve afschrijvingen	-237.012
Boekwaarde begin 2019	**53.157**
Mutaties in 2019	
Aanschafwaarde begin	290.169
Buiten werking gesteld	0
Investeringen	0
Aanschafwaarde einde 2019	**290.169**
Cumulatieve afschrijvingen begin	237.012
Buiten werking gesteld	-576
Afschrijvingen	26.262
Cumulatieve afschrijvingen einde 2019	**262.698**
Stand per 31 december 2019	
Aanschafwaarde	290.169

Cumulatieve afschrijvingen	-262.698
Boekwaarde einde 2019	**27.471**
Boekwaarde einde 2018	**53.157**
Afschrijvingspercentage	20 - 33%

2.4.3 MATERIËLE VASTE ACTIVA

Afgelopen jaar werd op het bureau voor inventaris (vervanging bureaus) en hardware (vervanging computers en beeldschermen) bijna € 32.000 uitgegeven.

Mutatie overzicht Materiële vaste activa	Verbouwing	Inventaris	Hardware	Totaal
Stand per 1 januari 2019				
Aanschafwaarde	158.384	155.114	69.779	383.277
Cumulatieve afschrijvingen	-90.924	-138.233	-67.568	-296.725
Boekwaarde begin 2019	67.460	16.881	2.211	**86.552**
Mutaties in 2019				
Aanschafwaarde begin	158.384	155.114	69.779	383.277
Buiten werking gesteld	0	0	0	0
Investeringen	0	17.057	14.906	31.963
Aanschafwaarde einde 2019	158.384	172.171	84.685	**415.240**
Cumulatieve afschrijvingen begin	90.924	138.233	67.568	296.725
Buiten werking gesteld	0	0	576	576
Afschrijvingen	22.482	11.275	2.908	36.665
Cumulatieve afschrijvingen einde 2019	113.406	149.508	71.052	**333.966**
Stand per 31 december 2019				
Aanschafwaarde	158.384	172.171	84.685	415.240
Cumulatieve afschrijvingen	-113.406	-149.508	-71.052	-333.966
Boekwaarde einde 2019	**44.978**	**22.663**	**13.633**	**81.274**
Boekwaarde einde 2018	**67.460**	**16.881**	**2.211**	**86.552**
Afschrijvingspercentage	10 - 33%	20 - 33%	10 - 20%	

2.4.4 VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen

Alle vorderingen hebben een looptijd van minder dan een jaar. Onder overige vorderingen zijn vooruitbetaalde huurkosten en voorraad drukwerk opgenomen.

Overige vorderingen	31-12-2019	31-12-2018
Rente spaarrekeningen	810	5.512
Teruggave BTW	2.563	4.599
Waarborgsom Post NL	10.055	10.055
Kooptegoed St Beeldende Kunst	6.718	6.718
Onderhoudscontracten	10.620	24.666
Vooruitbetaalde reiskosten	3.118	6.772
Vooruitbetaalde verzekering/abonnementen	28.836	15.742
Overige vorderingen	65.666	58.824
	128.386	**132.888**

Liquide middelen	31-12-2019	31-12-2018
Bankrekeningen en kas		
ING rekening 1	114.407	76.989
ING rekening 2	4.650	56.180
ING rekening 3	5.069	5.074
ABN Amro	35.807	36.317
Rabobank	144	-10
Bureaukas	166	461
	160.242	**175.010**
Spaarrekeningen		
ING	292.697	738.368
ASN	1.040.177	1.539.341
Van Lanschot	250.000	0
Triodos Bank	250.000	0
Rabobank	386.912	684.036
ABN Amro 1	230.000	230.000
ABN Amro 2	811.618	806.467
	3.261.405	**3.998.212**

2.4.5 EIGEN VERMOGEN

Het vermogen van de vereniging wordt opgedeeld in de continuïteitsreserve, bestemmingsreserves en de algemene reserve. Het eigen vermogen is gedaald door het tekort over het boekjaar 2019.

Continuïteitsreserve

Reeds toegelicht is de mutatie ten laste van de continuïteitsreserve van 539.000. Het bedrag wordt ten gunste van de algemene reserve gebracht. De reserve wordt gevormd en gesplitst in verplichtingen aan zowel het personeel als aan leveranciers. Jaarlijks worden de gegevens geactualiseerd op basis van o.a. personele wijzigingen, CAO aanpassingen en fiscale wijzigingen.

Algemene reserve
De algemene reserve is een bedrag dat vrij besteedbaar is binnen de doelstellingen van de vereniging.

Bestemmingsreserve
Het totaalbedrag aan bestemmingsreserves per begin 2019 was € 1.134.812. In het overzicht staat het verloop van deze reserves en de beleidskeuzes over bestaande en nieuwe reserves. Dit deel van het Eigen Vermogen is beschikbaar voor activiteiten ten behoeve van de doelstellingen van de vereniging.
In kolom A staat de verdeling uit de jaarrekening 2018 en in kolom B de onttrekkingen van de reserves in het afgelopen boekjaar. In kolom C staan nieuwe bestemmingen die bij de vaststelling van deze jaarrekening hun beslag gekregen hebben.

	Mutaties reserves 2019	**A**	**B**	**C**	**D**
		1-1-2019	onttrekkingen 2019	dotaties 2019	31-12-2019
1	Fonds t.b.v. proceskosten	69.401	-31.698	4.757	42.460
2	Uitwerking strategienota	4.757	0	-4.757	0
3	Aanpassing werkplekken	28.000	0	0	28.000
4	Ledenparticipatie	38.733	0	0	38.733
5	Ledenwerving	140.841	-140.841	0	0
6	Buitenland	27.868	-3.763	0	24.105
7	Lustrum 2023	92.000	0	8.000	100.000
8	Levenseinde Academie	44.196	-13.233	-30.963	0
9	Nieuwe dienstverlening	30.000	0	-20.000	10.000
10	Communicatie/ICT	48.096	0	-48.096	0
11	Website	0	0	68.096	68.096
	Subtotaal overige bestemmingsreserves	523.889	-189.535	-22.963	311.391
12	Bestemmingsreserve NVVE Fonds	610.923	-152.914	22.963	480.972
	Totaal bestemmingsreserve	1.134.812	-342.449	0	792.363
	Continuïteitsreserve	1.439.000	-539.000	0	900.000
	Algemene reserve	108.934	-521.856	539.000	126.078
	Totaal Eigen Vermogen	**2.682.747**	**-1.403.305**	**539.000**	**1.818.441**

Toelichting bij het verloop van de bestemmingsreserves:

1. Proceskosten. In 2019 hebben we juridische ondersteuning verleend in de zaak-Heringa en de zaak tegen de specialist ouderen geneeskunde.
2. Strategienota. Er is geen aanleiding om het gereserveerde bedrag te handhaven waardoor het kan vrijvallen.
3. Werkplekken. Naar aanleiding van uitkomsten uit de risico inventarisatie is besloten aanpassingen aan te brengen op o.a. de ledenadministratie.
4. Ledenparticipatie is met name bestemd voor advies m.b.t. ledenadviesraden.
5. Ledenwerving. De kosten voor de zichtbaarheidscampagne en ledenwerving komen ten laste van deze reservering.
6. Buitenland. We hebben afgelopen jaar onze jaarlijkse steun verleend aan The World Federation of Right to Die Societies. Daarnaast is een werkbezoek gebracht aan Dignitas een Zwitserse vereniging die hulp bij zelfdoding biedt aan leden van de organisatie die lijden aan terminale ziekte en/of ernstige lichamelijke en/of psychische aandoeningen.
7. Lustrum 2023. Voor het 50-jarig bestaan reserveren we een bedrag voor diverse activiteiten en evenementen.
8. Levenseinde Academie. Zal in 2020 officieel worden geopend. De kosten zijn dit jaar gemaakt zodat de reservering kan vrijvallen.
9. Nieuwe dienstverlening. Conform het jaarplan 2020 zullen we onze dienstverlening kunnen uitbreiden.
10. Communicatie/ICT. In het jaarplan 2019 is rekening gehouden met aanpassingen van de website. De voorbereidende werkzaamheden hebben veel tijd in beslag genomen waardoor dit niet is gerealiseerd.
11. Website. Aanpassingen.
12. NVVE Fonds. In 2019 waren de kosten voor de gedeeltelijke financiering van de leerstoel € 28.000. De kosten voor de universitair docent komen dit jaar uit op € 16.000. Tevens is een bedrag van € 89.000 ter beschikking gesteld voor het project 'Onderzoek hulp bij zelfdoding in de psychiatrie'. Dit is het tweede deel van de 3 jarige overeenkomst die met het AMC werd afgesloten.
    Ten behoeve van het onderzoek 'Euthanasieverzoeken' bij het Expertisecentrum Euthanasie (voorheen Levenseinde Kliniek) is € 20.000 besteed.

2.4.5 KORTLOPENDE SCHULDEN

Vooruit ontvangen contributie

Deze post wordt berekend volgens een systeem waarbij rekening wordt gehouden met het moment waarop de jaarlijkse contributie wordt geïnd. Het gedeelte dat betrekking heeft op het lopende jaar komt in de exploitatie terecht en het resterende deel wordt als vooruit ontvangen aangemerkt.

Overige schulden en overlopende passiva

De belastingen en premies hebben betrekking op de verplichtingen over de maand december. De kosten van het saldo aan niet opgenomen vakantie uren wordt berekend tegen het uurloon en een opslag voor sociale lasten. Elke medewerker heeft een loopbaanbudget dat ingezet wordt om de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te versterken of in stand te houden. Het is de bedoeling daar actief mee om te gaan omdat het saldo na 3 jaar komt te vervallen.

Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2019	31-12-2018
Belastingen en premies		
Loonbelasting	114.332	112.149
Pensioenmaatschappij	5.482	5.160
	119.814	**117.309**

Diverse overlopende passiva		
Vakantie-uren	73.544	84.650
Loopbaanbudget	38.883	35.270
Wereldfederatie WfRtDS	738	738
Overige schulden personeel	4.337	0
Overige schulden	24.500	19.298
	142.002	**139.956**

2.5 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Voor de kantoorruimte loopt de huurovereenkomst van 1-1-2018 tot en met 31 december 2023.
De vereniging heeft daarna een optie op verlenging met 5 jaar. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 172.800 inclusief servicekosten; voor de resterende periode is de verplichting € 690.000. Er is een bankgarantie van € 33.944.

Voor twee kopieermachines op het bureau is een nieuw operational-leasecontract afgesloten, lopend tot medio 2025. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 9.400.

Aan de vereniging zijn diverse legaten gedaan. De legaten worden als baten verantwoord op het tijdstip van ontvangst op de bankrekening (kasbasis).

Voor het systeembeheer, onderhoud van programmatuur en apparatuur en de online back-up is vanaf het 4e kwartaal een nieuwe overeenkomst afgesloten die zal eindigen op 30-9-2022. De jaarlijkse lasten hiervan bedragen € 36.000.
Voor ondersteuning van het boekhoudprogramma is een onderhoudscontract afgesloten met een jaarlijkse last van € 10.000.

NVVE Fonds. Onder de vlag van het AMC loopt vanaf 2018 een 3 jaar durend wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk rondom hulp bij zelfdoding in de psychiatrie. Dit jaar is de tweede termijn betaald en resteert voor het laatste jaar nog een verplichting van € 89.000.
De kosten voor de overeenkomst ter gedeeltelijke financiering van de leerstoel 'Kwaliteit van de laatste levensfase en van sterven' worden per kwartaal in rekening gebracht. Voor de resterende periode tot en met 30 juni 2024 is de verplichting € 89.000.
Aan het AMC is ter gedeeltelijke financiering van een universitair docent 'laatste levensfase' vanaf september € 16.000 bijgedragen. De resterende verplichting is € 187.600 en eindigt eind 2023.
Voor het onderzoek 'euthanasie verzoeken' bij het Expertisecentrum Euthanasie (voorheen Levenseinde Kliniek) is de resterende verplichting voor het komende jaar € 46.000.
Er loopt nog een eénmalig onderzoek RUG voor € 5.000 dat nog 1 jaar loopt.

Volgens de nieuwe Wet Meldplicht Datalekken (ingegaan in 2016) moeten incidenten gemeld worden. Bij de NVVE hebben zich geen incidenten voorgedaan die voor melding in aanmerking komen. Het betreft de data op de eigen servers van de vereniging, maar ook bestanden die in opdracht van de vereniging door derden worden gevoerd (bijvoorbeeld website of loonadministratie).

2.5.1 RESULTAATBESTEMMING

Het resultaat over 2019 is een tekort van € 864.305. Het bestuur stelt voor dit resultaat ten laste te brengen van het Eigen Vermogen.

2.6 Werknemers en vrijwillige medewerkers

Per eind 2019 had de vereniging 30 werknemers in dienst (samen 24,4 fulltime eenheden). Eind 2018 waren er 30 werknemers in dienst (samen 24,7 fte). Er zijn in 2019 3 medewerkers in dienst gekomen: bij

communicatie, op de ledenadministratie en bij ICT ondersteuning. Twee medewerkers hebben een andere betrekking gevonden en één is met pensioen gegaan. De vereniging valt onder de CAO Sociaal Werk, Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening en het pensioen is ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn.
Het ziekteverzuim is gemiddeld over 2019 uitgekomen op 7,1% en vertoont een sterke stijging ten opzichte van het jaar daarvoor (5,2%). In het jaarverslag wordt hier meer aandacht aan besteed.
De totale loonkosten (salaris, vakantiegeld, loonbelasting, sociale premies, pensioen) van de raad van bestuur komen uit op € 271.525 (in 2018: € 193.164 inclusief adjunct-directeur vanaf 1-7-2018). Leden van de raad van toezicht ontvangen, naast een onkostenvergoeding, geen beloning voor hun werkzaamheden.
Veel werk van de vereniging wordt uitgevoerd door vrijwillige medewerkers. Ook zij ontvangen een vergoeding indien er kosten door hen zijn gemaakt. Zowel voor deze groep als voor de raad van toezicht geldt dat zij op verzoek vrijgesteld worden van contributie. Er waren eind 2019 160 vrijwillige medewerkers bij het adviescentrum en de presentatiedienst werkzaam.

2.7 Toelichting op de resultatenrekening over 2019

De totale baten komen 1,5% lager uit dan begroot. Dit valt grotendeels toe te schrijven aan minder opbrengsten van legaten en erfstellingen. Wat verder opvalt is dat de omzet van wilsverklaringen 45% hoger uitvalt dan verwacht. De totale lasten zijn met 5% gestegen en met name, zoals ook toegelicht onder 2.7.2., zijn dat de uitgaven van CRM en ICT kosten.
De exploitatie over 2019 wordt afgesloten met een tekort van € 864.305.De Raad van Bestuur stelt voor dit resultaat te verwerken in het Eigen Vermogen. Het vermogen bestaat uit de onderdelen Continuïteitsreserve, Bestemmingsreserves en Algemene reserve. De laatste post is vrij besteedbaar binnen de doelstelling van de vereniging. Op de eindbalans in de jaarrekening is deze keuze reeds verwerkt.

2.7.1 BATEN

Samenvatting baten	Realisatie	Prognose 2019	Begroting	Realisatie
(x € 1.000 en afgerond)	2019	(per 30-6)	2019	2018
			-	-
1) Ontvangsten van leden	3.110	3.080	3.032	3.047
2) Legaten en erfstellingen	114	100	300	858
3) Overige baten	277	245	220	264
	3.501	3.425	3.552	4.169
4) Uit bestemmingsreserves(zie toelichting)	0	0	0	0
Totale baten	**3.501**	**3.425**	**3.552**	**4.169**

Toelichting bij de baten

1) De ontvangsten van leden bestaan uit contributies (3.023k) en wilsverklaringen (87k) en komen hoger uit t.o.v. de prognose die per 30 juni is opgesteld. Dit is in lijn met de groei in leden. De netto instroom is vrijwel het hele jaar positief met pieken in april, juli en oktober. Met name de reclame en zichtbaarheidscampagne en de Dag van de Wilsverklaring zijn hier de oorzaak van.
   Van de totale instroom in 2019 (18.226 tegenover 12.933 in 2018) is 10% het gevolg van het gehanteerde actietarief. De netto groei komt uit op 5.168 waar vorig jaar nog sprake was van krimp. Meer details staan bij de grafiek van de ledenontwikkeling in het jaarverslag. We eindigen het jaar met 171.901 leden (eind 2018 166.733).
2) Het afgelopen jaar hebben we aanzienlijk minder legaten ontvangen dan de jaren ervoor waarbij vorig jaar we nog mede erfgenaam waren in een grote nalatenschap. Het blijft noodzaak om permanent aandacht te geven aan schenken en nalaten.

3) Onder de overige baten vallen incidentele giften, toegezegde extra bijdragen en ook de actie 'steun arts' die ruim 11k heeft opgebracht. Ook toegangsgelden en opbrengst presentatiedienst vallen hoger uit.
4) Zie toelichting onderaan bladzij 20 voor de kosten die via de bestemmingsreserves lopen.

2.7.2 LASTEN

Samenvatting lasten	Realisatie	Prognose 2019	Begroting	Realisatie
(x € 1.000 en afgerond)	2019	(per 30-6)	2019	2018
5) Personeelskosten	1.934	1.963	1.928	2.020
6) Communicatiekosten	584	657	690	427
7) Relevant	375	380	410	383
8) Dienstverlening leden	68	100	110	86
9) Inkoop wilsverklaringen	63	64	54	63
10) Bureaukosten	742	698	606	623
11) Verenigingskosten	447	448	344	537
12) Leerstoel en onderzoek (bestemmingsreserve)	153	187	26	114
Totale lasten	**4.365**	**4.497**	**4.168**	**4.254**

5) De totale loonkosten komen 2% hoger uit dan in de begroting was voorzien. We hebben rekening gehouden met een structurele stijging van de salarissen maar in de nieuwe CAO komt het percentage hoger uit. Onder loonkosten verantwoorden we lonen en salarissen (1.402k), sociale lasten (218k) en pensioenen (130k). Daarnaast valt de ziekteverzuimverzekering hoger uit omdat ook het verzuim dit jaar sterker is gestegen dan verwacht. Zie de toelichting in het jaarverslag. Per eind december zijn er 30 bureaumedewerkers (24,4 FTE) in dienst.
Overige grote posten die hier worden verantwoord zijn reiskosten woon werk verkeer, kilometer vergoedingen, het personeelsuitje, opleidingen en de kosten voor de salarisverwerking.
6) Het totale budget komt per saldo lager uit dan verwacht. Er werden meer kosten gemaakt voor de zichtbaarheidscampagne en ledenwerving maar het resultaat was direct merkbaar door de aanwas van nieuwe leden. Ook de kosten voor de monitoring van social media en de licenties daarvoor zijn hoger dan verwacht. De extra publiciteit voor de Dag van de Wilsverklaringen leidt eveneens tot hogere kosten. Minder kosten zijn er o.a. door het vervallen van het jongerensymposium en het huisartsencongres. Ook vallen de kosten voor de symposia ('behandelverbod, en 'euthanasie en dementie') en de totale vergoedingen van de presentatiedienst lager uit dan verwacht.
7) De kosten voor Relevant komen over de hele linie lager uit dan verwacht. De nieuwe afspraken met de drukker spelen hierbij een positieve rol. Ook de porti kosten blijven ruim binnen de begroting.
8) Bij de dienstverlening komen de kosten voor spreekuren (adviescentrum) hoger uit dan verwacht. Met name accommodaties zijn duurder geworden. We zullen hier met de inkoop scherper op toezien. De kosten voor brochures zijn lager en de kosten voor het ledenpanel zijn conform de verwachting.
9) De totale inkoopkosten zijn in lijn met de verwachte hogere omzet uit wilsverklaringen. De marge is hoger dan verwacht ook hier wordt scherper gelet op de inkoopprijzen en offertes.
10) De totale bureaukosten komen per saldo hoger uit. Meer kosten zijn er voor de inhuur van marketing advies en de externe ondersteuning voor 'vereniging 3.0'. De kosten voor het reguliere drukwerk zijn hoger. Met de leverancier zijn we, vooruitlopend op de afloop van het contract komend jaar, na de zomer in gesprek gegaan over de tarieven. De dotatie voorziening dubieuze debiteuren wordt met ingang van dit jaar onder de bureaukosten verantwoord. De kosten voor ICT en met name voor licenties (CRM) zijn hoger en er zijn bovendien veel extra werkzaamheden

uitgevoerd door verschillende leveranciers. Met ingang van het 4e kwartaal is de overeenkomst met de huidige ICT-leverancier voor service en onderhoud hardware tegen gunstigere tarieven verlengd. Dit leidt op jaarbasis tot 25% lagere kosten. De afschrijvingskosten bedragen 63k.

11) De grootste post bij de verenigingskosten is het CRM-project en we investeren daar dit jaar fors in. Ruim 80% van de kosten zijn éénmalig en worden gemaakt ten behoeve van advies, projectmanagement, opleidingen, koppelingen tussen systemen en de ontwikkeling van de modules Evenementen en Donaties. De overige structurele kosten zijn voor service, onderhoud en licenties. De inhuur van de projectmanager voor CRM en informatiebeleid was voorzien. Door uitbreiding van werkzaamheden zullen de kosten hoger uitvallen.
12) De gedeeltelijke financiering van de leerstoel, de universitair docent 'laatst levensfase', de onderzoeken naar 'euthanasie verzoeken' en 'de praktijk van euthanasie bij psychiatrie' zijn hier verantwoord. Het totaal komt ten laste van de bestemmingsreserve.

Samenvatting van de exploitatie	Realisatie	Prognose 2019	Begroting	Realisatie
(x € 1.000 en afgerond)	2019	(per 30-6)	2019	2018
Totale baten	3.501	3.425	3.552	4.169
Totale lasten	4.365	4.497	4.168	4.254
Resultaat	**-864**	**-1.072**	**-616**	**-85**

Kosten via bestemmingsreserves	Realisatie	Prognose 2019	Begroting
(x € 1.000 en afgerond)	2019	(per 30-6)	2019
Buitenland	4		
Ledenwerving en campagne zichtbaarheid	141	141	50
Levenseinde academie	13	44	50
Proceskosten (verenigingskosten)	32	30	40
Leerstoel en onderzoek	153	187	26
Totaal	**342**	**402**	**166**

Gebeurtenissen na balansdatum

In maart 2020 heeft de overheid in kader van de uitbraak van het coronavirus maatregelen getroffen. Deze maatregelen hebben er toe geleid dat er een gebeurtenis na balansdatum heeft voorgedaan waarvan de totale financiële gevolgen nog niet te overzien zijn. Zoals reeds in het bestuursverslag in hoofdstuk 1.4 is beschreven is de NVVE voldoende liquide en solvabel om het verlies op te vangen en daarom komt de continuïteit vooralsnog niet in gevaar.

3 Overige gegevens

3.1. Statutaire bepaling omtrent resultaatbestemming

Er zijn geen statutaire bepalingen ter zake van de resultaatbestemming vastgesteld.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de Raad van Toezicht van Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van NVVE, Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van NVVE, Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties zonder winststreven (RJ 640).

De jaarrekening bestaat uit:
1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van NVVE, Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van aangelegenheden

Wij vestigen de aandacht op de tekst in de toelichting van de jaarrekening op pagina 5, 9 en 19, waarin de onzekerheden zijn omschreven rondom de mogelijke gevolgen van het Coronavirus voor NVVE, Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ 640.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 640. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 6 mei 2020

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.
H.C.J. Bot RA

---

4 Bijlagen

4.1 Bijlage Meerjarenoverzicht

(x € 1.000)

Meerjarenoverzicht	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Baten							
Ontvangsten van leden	3.110	3.047	3.116	3.340	3.202	3.304	2.987
Overige baten	391	1.122	594	689	987	533	635
Totaal baten	**3.501**	**4.169**	**3.710**	**4.028**	**4.189**	**3.837**	**3.622**
Lasten							
Communicatie	584	427	135	227	201	421	242
Relevant	375	383	363	388	383	350	359
Dienstverlening leden	68	86	83	66	74	104	72
Inkoop wilsverklaringen	63	63	43	90	79	116	172
Inkoop penningen	0	0	71	149	260	397	193
Inkoop publicaties	0	0	3	0	2	7	19
Bureaukosten	742	623	553	496	499	471	434
Verenigingskosten	447	537	258	186	181	114	140
Overige activiteiten	0	0	236	560	714	220	432
Personeelskosten	1.934	2.021	2.006	1.879	1.745	1.515	1.521
NVVE Fonds	153	115	70				
Totaal lasten	**4.365**	**4.254**	**3.820**	**4.040**	**4.138**	**3.715**	**3.584**
Resultaat	**-864**	**-85**	**-110**	**-12**	**51**	**122**	**38**
Eigen Vermogen	**1.818**	**2.683**	**2.768**	**2.878**	**2.890**	**2.839**	**2.716**
Personeel in FTE	**24**	**25**	**25**	**25**	**24**	**23**	**22**